

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2012

EALAÍN

Stair agus Léirthuisicint na hEalaíne

Ardleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín.

Déardaoin, 14 Meitheamh

Tráthnóna, 2.00 – 4.30

Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa: 1000AD – An Lá Inniu), agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisicint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do na *léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo*.

ROINN I – An Ealaín in Éirinn

1. Déan cur síos agus plé ar an bhforbairt a rinneadh ar shnoíodóireacht chloiche in Éirinn idir an Tréimhse Mheigiliteach agus an Iarannaois. Bíodh tagairt mhionsonraithe agat i do fhreagra do shamplaí ainmnithe agus don fhoirm, don mhaisiúchán agus do na teicníochtaí a úsáideadh chun iad a tháirgeadh.

agus

Déan plé achomair ar fheidhmeanna na samplaí atá roghnaithe agat.

Léirigh do fhreagra.

2. Ainmnigh agus pléigh an dá earra **atá léirithe ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt agat i do fhreagra dá bhfeidhm, do na bunábhair, do na scileanna agus do na teicníochtaí maisiúcháin.

agus

Tabhair breac-chuntas ar dhá chineál eile miotalóireachta ón tréimhse seo.

Léirigh do fhreagra.

3. Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Ainmnigh an dá Ardchros **atá léirithe ar an mbileog leis seo**, agus déan cur síos agus plé orthu. Bíodh tagairt agat don fhoirm, don dearadh iomlán agus don mhaisiúchán, agus do theicníochtaí na snoíodóireachta cloiche.

(b) Déan plé mion ar an gcaoi ar láimhseáladh an fhíor dhaonna ar an dá chros seo.

(c) Tabhair breac-chuntas ar fheidhm na hArdchroise.

Léirigh do fhreagra.

4. Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Roghnaigh ceann amháin de na foirgnimh seo a leanas agus ainmnigh an t-ailtire:

- Teach Russborough, Co. Chill Mhantáin
- Teach Bhaile an Chaisleáin, Co. Chill Dara
- Teach Chathair na Mart, Co. Mhaigh Eo.

(b) Déan cur síos agus plé ar an bhfoirgneamh atá roghnaithe agat agus bíodh tagairt agat dá stíl agus dá thréithe ailtireachta.

(c) Pléigh go hachomair an chaoi ar chuir an fearann páirce mórthimpeall leis an gcaoi a ndeachaigh an teach mór tuaithe Seoirseach i bhfeidhm ar an tsúil.

Léirigh do fhreagra.

5. Tá “**Clann Lir**” le hOisín Kelly (1915-1981) **léirithe ar an mbileog leis seo**. Déan cur síos agus plé ar an saothar seo agus bíodh tagairt agat don ábhar, don chomhdhéanamh, agus do na tionchair ealaíne.

agus

Ainmnigh agus pléigh go hachomair saothar amháin eile le hOisín Kelly.

Léirigh do fhreagra.

6. Roghnaigh **duine amháin** díobh seo a leanas:

- Roderic O’Conor (1860 – 1940)
- Paul Henry (1876 – 1958)
- Louis Le Brocqy (1916 – 2012)
- Brian Maguire (b. 1951)
- Gwen O’Dowd (b. 1957)
- Willie Doherty (b. 1959)
- Philip Treacy (b.1967).

Déan cur síos agus plé ar shaothar an ealaíontóra/dearthóra atá roghnaithe agat agus déan tagairt mhionsonraithe do dhá shaothar ar leith. Bíodh tagairt agat don stíl, don ábhar, do na bunábhair/meáin, do na teicníochtaí agus do na tionchair.

Léirigh do fhreagra.

7. Déan cur síos agus plé ar an bpíosa dealbhóireachta **atá léirithe ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt mhionsonraithe agat don fhoirm, do na bunábhair, don stíl, do na teicníochtaí agus do na rudaí a chuirtear san áireamh maidir leis an suíomh cois bóthair ina bhfuil sé.

agus

Pléigh go hachomair an ról atá ag an dealbhóireacht chun maise a chur ar chóras bóithre na hÉireann.

ROINN II – Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá inniu)

8. Ainmnigh agus pléigh go mionsonraithe an dá phársa dealbhóireachta **atá léirithe ar an mbileog leis seo**, agus tú ag tagairt do na tréimhsí ina ndearnadh iad, do na téamaí, don chomhdhéanamh agus don stíl atá acu.

agus

Pléigh go hachomair an ról a bhí ag an dealbhóireacht in eaglais/ardeaglais mheánaoiseach ainmnithe a ndearna tú staidéar uirthi.

Léirigh do fhreagra.

9. Feictear an chaoi a láimhseálann Masaccio (1401-1428) an pheirspictíocht agus an mhúnlóireacht thríthoiseach in “**Airgead na Cíoschánach**” **atá léirithe ar an mbileog leis seo**.

Déan plé ar shaothar Masaccio agus tagairt mhionsonraithe agat d’Airgead na Cíoschánach, don tréimhse ina ndearnadh é, don ábhar, don chomhdhéanamh, do na bunábhair agus do na teicníochtaí a úsáideadh chun é a dhéanamh.

agus

Ainmnigh agus pléigh go hachomair ealaíontóir amháin eile ón tréimhse seo.

Léirigh do fhreagra.

10. Déan cur síos agus plé ar dhá shaothar ainmnithe a léiríonn an méid a chuir Leonardo da Vinci (1452-1519) le forbairt na péintéireachta. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don tréimhse ina raibh sé ag obair, don ábhar/téama, don chomhdhéanamh, don teicníocht agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Ainmnigh agus pléigh go hachomair ealaíontóir amháin eile a bhaineann le tréimhse an Ard-Renaissance.
Léirigh do fhreagra.
11. Leis an staidéar a rinne Caravaggio (1573-1610) ar an réaltacht in éineacht leis an úsáid a bhain sé as an solas agus as an scáth, cruthaíodh atmaisféar mothúchánach drámata ina shaothar. Pléigh an ráiteas seo, agus ainmnigh an **léaráid atá ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt agat don léaráid, don tréimhse ina ndearnadh í, don stíl, don chomhdhéanamh agus do láimhseáil na mbunábhar.
agus
Ainmnigh agus pléigh go hachomair saothar amháin eile le Caravaggio.
Léirigh do fhreagra.
12. Is téama í atá le fáil go minic i saothar J. M. W. Turner (1775-1851) an spéis a bhí aige in aimsir dhrámata. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt don **“Stoirm Sneachta” atá léirithe ar an mbileog leis seo**, don tréimhse ina ndearnadh í, don stíl, don chomhdhéanamh agus do láimhseáil na mbunábhar.
agus
Ainmnigh agus pléigh go hachomair saothar amháin eile le Turner.
Léirigh do fhreagra.
13. Ghlac Claude Monet (1840-1926) agus Auguste Renoir (1841-1919) leis na prionsabail ghinearálta a bhain leis an Impriseanachas agus ag an am céanna d’fhorbair siad a stíl phearsanta féin.
Pléigh an ráiteas seo agus tú ag tagairt do thréithe an Impriseanachais agus do phictiúr ainmnithe amháin le gach ealaíontóir díobh.
agus
Ainmnigh ealaíontóir Impriseanaíoch eile agus déan cur síos achomair ar shaothar ainmnithe amháin de chuid an ealaíontóra sin.
Léirigh do fhreagra.
14. Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Roghnaigh agus ainmnigh saothar a luíonn le ceann amháin de na catagóirí seo a leanas:
  - saothar a bhfuil capall nó capaill ann
  - foirgneamh le Filippo Brunelleschi (1377-1446)
  - saothar le Ghiberti (1378-1455)
  - saothar dealbhóireachta le Auguste Rodin (1840-1917).
(b) Pléigh go mion an saothar atá roghnaithe agat, agus tú ag tagairt don ealaíontóir/ailtire, don stíl, don chomhdhéanamh/don dearadh, do na bunábhair, don teicníocht agus don tréimhse ina ndearnadh é.
(c) Ainmnigh saothar amháin eile leis an ealaíontóir/ailtire atá roghnaithe agat agus déan cur síos agus plé achomair air.
Léirigh do fhreagra.

15. Déan cur síos mion ar phríomhthréithe ceann **amháin** díobh seo a leanas:

- Dealbhóireacht Bharócach
- Péintéireacht Seánra
- Ealaín Rocócó
- Art Nouveau.

agus

Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe amháin le healaíontóir a bhfuil a s(h)aothar ina shampla tipiciúil den stíl nó den ghluaiseacht atá roghnaithe agat.

Léirigh do fhreagra.

ROINN III – Léirthuisct na hEalaíne

16. Tá raon leathan d'íomhánna ealaíne, ceardaíochta, dearaidh agus oidhreacht ar fáil ar an idirlíon anois. An bhfuil tábhacht a thuilleadh le cuairt a thabhairt ar ghailearaithe/ar mhúsaeim/ar shuímh oidhreacht chun léirthuisct a fháil ar shaothair den sórt sin? Tabhair cúiseanna le do fhreagra agus bíodh tagairt agat do shamplaí ón idirlíon agus do dhá shaothar ar leith as taispeántas ainmnithe ar thug tú cuairt air.
Léirigh do fhreagra.
17. Cuirtear gnéithe físe agus teicniúla na scannánaíochta le chéile chun an lucht féachana a mhealladh chun “éalú ón saol réadúil” le linn an scannáin, á dtabhairt go ré/aois eile, go háit eile agus fiú go domhan eile.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do scannán ainmnithe ar bith ar bhain tú taitneamh as, ag leagan béime ar choincheapa físe na dteicníochtaí scannánaíochta a chuir leis an éalú seo ón saol réadúil.
Léirigh do fhreagra.
18. Lainseáil Banc Ceannais na hÉireann bonn comórtha €10 airgid atá **léirithe ar an mbileog leis seo**. Déan plé mionsonraithe ar na príomhrudaí ba chóir a chur san áireamh agus bonn comórtha den sórt sin á dhearadh.
agus
Tabhair breac-chuntas ar do smaointe dearaidh féin le haghaidh bonn euro airgid a chomórann tionscal feirmeoireachta **nó** oidhreacht ailtireachta na hÉireann.
Léirigh do fhreagra.
19. Bíonn dúshlán roimh chuid mhór daoine a bhíonn ag obair ón mbaile nuair a bhíonn oifig oibre á cur isteach acu i dteach de ghnáthmhéid. Déan cur síos agus plé mionsonraithe ar na rudaí ba chóir a chur san áireamh sa dearadh agus sa leagan amach nuair a bhíonn oifig bhaile dá leithéid á cruthú.
agus
Pléigh go hachomair na hathruithe a bheadh le déanamh in áiteanna eile sa teach chun soláthar do dhuine atá ag obair ón mbaile.
Léirigh do fhreagra.
20. An siopa seanbhunaithe cúinne agus an gnólacht beag faoi úinéireacht teaghlaigh, is cuid iad de charachtar ár mbailte agus ár sráidbhailte. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do bhaile nó do shráidbhaile de do rogha féin agus don suíomh, agus do na gnéithe lasmuigh agus laistigh de shiopa/gnólacht den chineál sin.
agus
Pléigh go hachomair an chaoi a bhféadfadh tionchar a bheith ag “preabshiopaí” in ionaid lárnacha ar charachtar físiúil baile nó sráidbhaile.

Leathanach Bán

Leathanach Bán